

3. Інтерв'ю з Євгеном Осиповим, CEO Kernel // Forbes Україна. 14 листопада 2022 р. URL: <https://forbes.ua/company/golovne-pitannya-sogodni-likvidnist-intervyu-z-seo-evgenom-osipovim-14112022-9716>
4. KNESS створює інновації для енергетики // AgroTimes. 3 червня 2024 р. URL: <https://agrotimes.ua/tehnika/v-ukrayini-stvoryly-nakopychuvach-elektroenergiyi-potuzhnistyu-1-mvt/>
5. Як KNESS адаптується до нових ринків // Forbes Україна. 3 квітня 2023 р. URL: <https://forbes.ua/company/yak-vryatuvati-kompaniyu-orientovanu-na-rinok-yakogo-bilshe-nemaє-keys-odnogo-z-naybilshikh-v-ukraini-virobnikiv-sonyachnikh-paneley-kness-03042023-12655>
6. Інноваційні HR-рішення компанії Метінвест // DS News. 31 жовтня 2024 р. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/society/metinvest-ahmetova-otrimav-viznannya-na-mizhnarodniy-premiji-hr-pro-awards-31102024-510772>
7. The Most Innovative Companies of 2023 // Visual Capitalist. June 20, 2023. URL: <https://www.visualcapitalist.com/most-innovative-companies-2023/>
8. AeroFarms integrates IoT into agriculture // AeroFarms official website. May 5, 2023. URL: <https://www.aerofarms.com/how-we-grow/>
9. Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship // World Intellectual Property Organization. September 2024. URL: <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/ukraine>
10. Horizon Europe: innovative support // European Commission. April 1, 2025. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine_en
11. Програма USAID «Конкурентоспроможна економіка України» // Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prohrama-usaid-konkurentospromozhna-ekonomika-ukrainy-vydiliaie-18-miliona-na-pidtrymku-pratsevlashtuvannia-ukraintsiv>
12. CLOTHEX: український інноваційний хаб // Портал Дія.Бізнес. 31 жовтня 2024 р. URL: <https://business.diia.gov.ua/news/clotex-hub-pershyyi-ukrainskyi-khab-merezhi-yetsikh>

УДК 338.24:336.7

Лацік Тетяна

студентка групи ПФмд-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

Науковий керівник: Панухник Олена

доктор економічних наук, професор

провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Військового інституту

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ

СУЧАСНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ СТІЙКОГО БІЗНЕС- СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Підприємництво в Україні сьогодні функціонує в умовах багаторівневої нестабільності: повномасштабна війна, висока інфляція, порушення логістики та зниження купівельної спроможності створюють виклики, яких бізнес не знав у мирний час. У цьому контексті надзвичайно важливими є фінансові інструменти підтримки малого та середнього підприємництва (МСП), адаптивність бізнесу до сучасних умов функціонування, а також участь молоді у створенні нових підприємницьких ініціатив.

Один із ключових бар'єрів, який декларують підприємці, – це обмежений доступ до фінансування. За даними Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

(2023), понад 47% МСП не мають змоги отримати кредит через високі відсоткові ставки, відмови банків або невизначеність майбутніх доходів. Для подолання цих проблем уряд України активізував програму «5-7-9%», яка надає пільгові кредити з державною компенсацією частини відсотків. Також популярності набули безповоротні мікрогранти в межах програми «єРобота», що дозволяють започатковувати або масштабувати бізнес навіть у зонах з підвищеними ризиками [1].

Фінансова стійкість підприємств в умовах війни вимагає не лише доступу до зовнішніх ресурсів, а й розвитку внутрішніх фінансових стратегій: оптимізації витрат, диверсифікації джерел доходів, впровадження електронної бухгалтерії та систем управління грошовими потоками. Такі інструменти дають змогу підвищити ліквідність і забезпечити гнучке реагування на ринкові шоки. Багато підприємців уже почали застосовувати цифрові платформи для автоматизації фінансових операцій (електронне інвойсування, мобільний банкінг, хмарна бухгалтерія), що дозволяє зменшити адміністративні витрати.

Особливого значення в умовах кризи набуває участь молоді у підприємницькому секторі. Молоді підприємці активніше залучають фінансування через нетрадиційні канали: краудфандингові платформи, бізнес-інкубатори, стартап-гранти. Їхні ідеї часто фокусуються на соціальних інноваціях, військових потребах, екологічних рішеннях і цифрових сервісах. Як зазначено у звіті Світового банку (2023), у постконфліктних країнах саме молодіжне підприємництво сприяє прискоренню економічного відновлення, зростанню зайнятості та посиленню довіри до інституцій [2].

Водночас, молоді підприємці в Україні стикаються з низкою обмежень: нестача фінансових знань, складність підготовки бізнес-плану, обмежений доступ до банківських продуктів. У цьому контексті важливими є освітні ініціативи з підвищення фінансової грамотності, а також партнерські проекти університетів, держави та бізнес-асоціацій.

Важливою тенденцією стає розвиток соціально відповідального підприємництва – бізнесу, орієнтованого не лише на прибуток, а й на суспільну користь. Молоді підприємці створюють екологічні бренди, платформи психологічної допомоги, навчальні сервіси для дітей-переселенців. У цих ініціативах фінансова модель часто базується на змішаному фінансуванні: поєднання грантів, донорської підтримки, продажу товарів або послуг. Це відкриває простір для нових фінансових рішень – таких, як соціальні облігації, імпакт-інвестування, моделі «плати скільки можеш», що потребують адаптації традиційних підходів до оцінки ризику та ефективності.

Не менш важливим є питання менторства, нетворкінгу та доступу до професійної фінансової експертизи. Усе більше молодих підприємців звертаються до акселераторів і бізнес-шкіл, де можна отримати супровід у побудові фінансової моделі, залученні інвестора або підготовці заявок на гранти. Такі платформи, як Ukrainian Startup Fund або міжнародні конкурси на зразок Horizon Europe, стають інструментами інтеграції українського підприємництва у глобальні інноваційні екосистеми. Формування фінансової культури через неформальну освіту, спільноти та менторство – це той потенціал, який може стати основою економічної відбудови країни після завершення війни.

Таким чином, підприємництво в Україні дедалі більше поєднується з фінансовою обачністю, інноваційною стратегією та громадянською відповідальністю. Молодь виступає драйвером цієї трансформації, і саме їй належить ключова роль у формуванні фінансово стійкого бізнес-середовища майбутнього. Необхідними умовами цього є: розширення доступу до фінансування, розвиток фінансових навичок, адаптивна підтримка з боку держави та міжнародних партнерів.

Перелік використаних джерел:

1. Офіс розвитку підприємництва та експорту. (2023). *Аналітичний звіт про стан МСП в Україні*. <https://export.gov.ua/news/>
2. World Bank. (2023). *Youth Entrepreneurship in Post-Conflict Contexts: Opportunities for Inclusive Recovery*.

УДК 336

Петраков Вадим

студент групи ППм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

Науковий керівник: Маркович Ірина

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВЕКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У ХХІ столітті транспортна галузь постала перед новим набором викликів: з одного боку — економічна нестабільність, зростання витрат на енергоносії, жорстка конкуренція; з іншого — вимоги сталого розвитку, екологічні стандарти, цифровізація та потреба в адаптації до інноваційних підходів. Відтак перед транспортними підприємствами постає завдання не лише зберегти ефективність, а й переосмислити свої бізнес-процеси — з акцентом на раціональне використання ресурсів.

Цей процес не зводиться до механічного скорочення витрат чи оновлення парку техніки. Йдеться про глибоку трансформацію всієї моделі функціонування підприємства, в основі якої — стратегічне управління ресурсами, екологічна відповідальність і технологічна гнучкість.

Оптимізація ресурсів у транспортному секторі передбачає інтегроване управління як матеріальними (паливо, техніка, інфраструктура), так і нематеріальними (інформація, персонал, час) складовими. Наприклад, використання систем GPS-моніторингу та цифрової аналітики дозволяє відстежувати маршрути в режимі реального часу, зменшувати холості пробіги, запобігати поломкам завдяки прогнозуванню технічного стану транспорту. Водночас, раціональний підхід до формування графіків перевезень дає змогу зменшити витрати на зарплатню, паливо і амортизацію.

Однак ефективність таких рішень не можна вимірювати виключно економічними показниками. Оптимізація є фундаментом для побудови довгострокової, стійкої бізнес-моделі, що відповідає принципам сталого розвитку. В умовах зростання уваги до вуглецевого сліду, транспортне підприємство, яке впроваджує енергоефективні технології, використовує альтернативні види пального або електротранспорт, підвищує не лише свою репутаційну вартість, а й привабливість для міжнародних партнерів.

Сталий розвиток вимагає балансу між ефективністю, інноваціями та екологічністю. У цьому контексті бізнес-процеси повинні стати не просто ефективними, а «розумними» — тобто такими, що враховують широкий спектр факторів: від технічного стану автопарку до аналізу соціального впливу діяльності підприємства на громади та міське середовище.

Інновації, зокрема цифрові інструменти управління, не лише пришвидшують процеси, а й змінюють логіку управлінських рішень. Замість реактивного управління — проактивне планування, яке базується на даних. Замість фіксації проблем — їх попередження, на основі аналізу тенденцій. Тобто відбувається поступовий перехід до еко системного мислення, де кожна одиниця ресурсу має свою вагу в загальній ефективності.